

Monumentnummer*: 519787

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 10 maart 2003
Kadaster deel/nr 82688/50

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*					
Leeuwarden	Leeuwarden	Fryslân					
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Waling Dijkstrastraat	1			8932 GB	Leeuwarden		
Waling Dijkstrastraat	3			8932 GB	Leeuwarden		
Waling Dijkstrastraat	5			8932 GB	Leeuwarden		
Hollanderstraat	22			8932 EW	Leeuwarden		
Wijnhornsterstraat	10			8932 EX	Leeuwarden		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding		Grondperceel		
Leeuwarden	G				14867		

Omschrijving**

Inleiding

BLOK VAN 5 VOLKSWONINGEN, Waling Dijkstrastraat 1-5, Hollanderstraat 22 en Wijnhornsterstraat 10, deel uitmakende van het COMPLEX HOLLANDERWIJK.

De Hollanderwijk in 1915 in opdracht van de Woningvereniging Leeuwarden naar ontwerp van Willem Cornelis de Groot in Overgangsstijl gebouwd. De vereniging kocht in 1912 ten zuiden van het spoorwegemplacement een wigvormig stuk grond van bijna 3 ha aan. In een eerste ontwerp vulde de architect het gebied in met 201 woningen in veertien uniforme noord-zuid gerichte bouwstroken. De inspecteur van de volksgezondheid maakte bezwaar tegen de rigide aanpak en het volgend ontwerp met 177 woningen was stedenbouwkundig veel levendiger. De stedenbouwkundige aanpak werd aanleiding om ook de architectuur te varieren. De 139 standaardwoningen (met kleine variaties) zijn als tussenwoningen in de stroken geplaatst; de 38 grotere woningen (waarvan twee winkelhuizen) met sterk gevarieerde plattegronden en architectonische vormen zijn aan de randen van de wijk, op de hoeken en

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

aan de ontsluitingsstraat tot stand gekomen.

In 1980/'83 heeft een algehele renovatie van de wijk plaatsgevonden. De indeling van de woningen is daarbij grondig gewijzigd. Aan de achterzijden zijn keukens/bergingen uitgebouwd die stedenbouwkundig en architectonisch veranderingen teweeg hebben gebracht, maar die door beplantingen aardig aan het zicht zijn onttrokken en het geheel slechts in geringe mate verstoren.

Omschrijving EXTERIEUR: Het bouwblok van 5 volkswoningen bestaat uit 3 kleine woningen en 2 hoekwoningen. De woningen zijn drie vakken breed voor een deur en twee vensters. Zowel de breedte als de hoogte van deuren en vensters met bovenlichten, voorzien van kleine roeden, verhouden zich evenwichtig met het gevelvlak. De woningen zijn gebouwd van grauwbrown baksteen en verlevendigd met allerlei sierlijkheden van rode strengperssteen. Speklagen ter hoogte van de onder- en bovendorpels van de vensters zijn bij alle woningen te vinden, ook in de geveltoppen. Laten de ontlastingsbogen boven de gevelopeningen al een diversiteit zien, de boogtrommels zijn met grote fantasie met steeds ander metselmozaïek gevuld. Elke straat heeft een eigen, kenmerkend mozaïekpatroon gekregen. Fraai gedetailleerde zinken hemelwaterafvoeren met vergaarbakken verrijkten het beeld eveneens, maar bij de renovatie zijn de meeste vervangen door eenvoudige exemplaren van kunststof. De langskappen die in het zicht liggen zijn gedekt met blauw geglazuurde Friese gegolfde pannen; de achterschilden met de gesmoorde pannen van dit type. Alle zolders zijn verlicht door dakkapellen. De contour van de daken werd oorspronkelijk niet weinig verlevendigd door schoorstenen die uit de naald van de daken gemetseld waren. Bij de vernieuwing van de wijk in de jaren-tachtig zijn de meeste schoorstenen verdwenen. De woningen op de hoeklokaties zijn ruimer. Wijnhorsterstraat 10 heeft een afgewolfd geveltop en een uit het dak gebouwde kapel met een wolfskapje; Hollanderstraat 22 heeft een schildkap met een serre onder het doorschietend dakschild en een uit de kap gebouwde kapel met een geveltop.

INTERIEUR: De kleine woningen bestonden oorspronkelijk uit een kamer en een achterliggend alkoof met vaste bedden, een gang met steektrap, een kamer onder de kap en een plaatsje van 5 meter diep met een afdak en een privaat; de grotere woningen hadden een kamer of keuken extra beneden en soms onder de kap ook een extra afgeschoten kamertje. Bij de van 1980 tot 1983 uitgevoerde renovatie zijn de interieurs van alle woningen aangepast aan de eisen van modern wooncomfort. De gangen behielden de oorspronkelijke vorm; sommige met de oorspronkelijke tegelvloer of restanten daarvan. Behoudens deze vloeren vallen de interieurs buiten de bescherming.

WAARDERING

Het blok woningen Waling Dijkstrastraat 1-5, Hollanderstraat 22 en Wijnhorsterstraat 10 is sociaal-historisch, architectuurhistorisch en stedenbouwkundig van groot algemeen belang

- als element in de wijk die een belangrijke plaats inneemt in de sociaal-maatschappelijke geschiedenis van de volkshuisvesting op de kentering van de kwantitatieve naar de kwalitatieve aanpak;
- als woningstrook in het wijkproject dat in het oeuvre van architect W.C. de Groot een opvallende plaats inneemt als wijk met een eenheid in architectuur die tot op details grote variaties laat zien ter versterking van de stedenbouwkundige levendigheid, kenmerkend voor de Overgangsstijl;
- als element in de wijk van een levendige stedenbouwkundige aanpak met opvallende en subtiele ruimtelijke variaties in het stratenbeloop en de plaatsing van de woningen.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Woonhuis(K)

Functie

Woonhuis